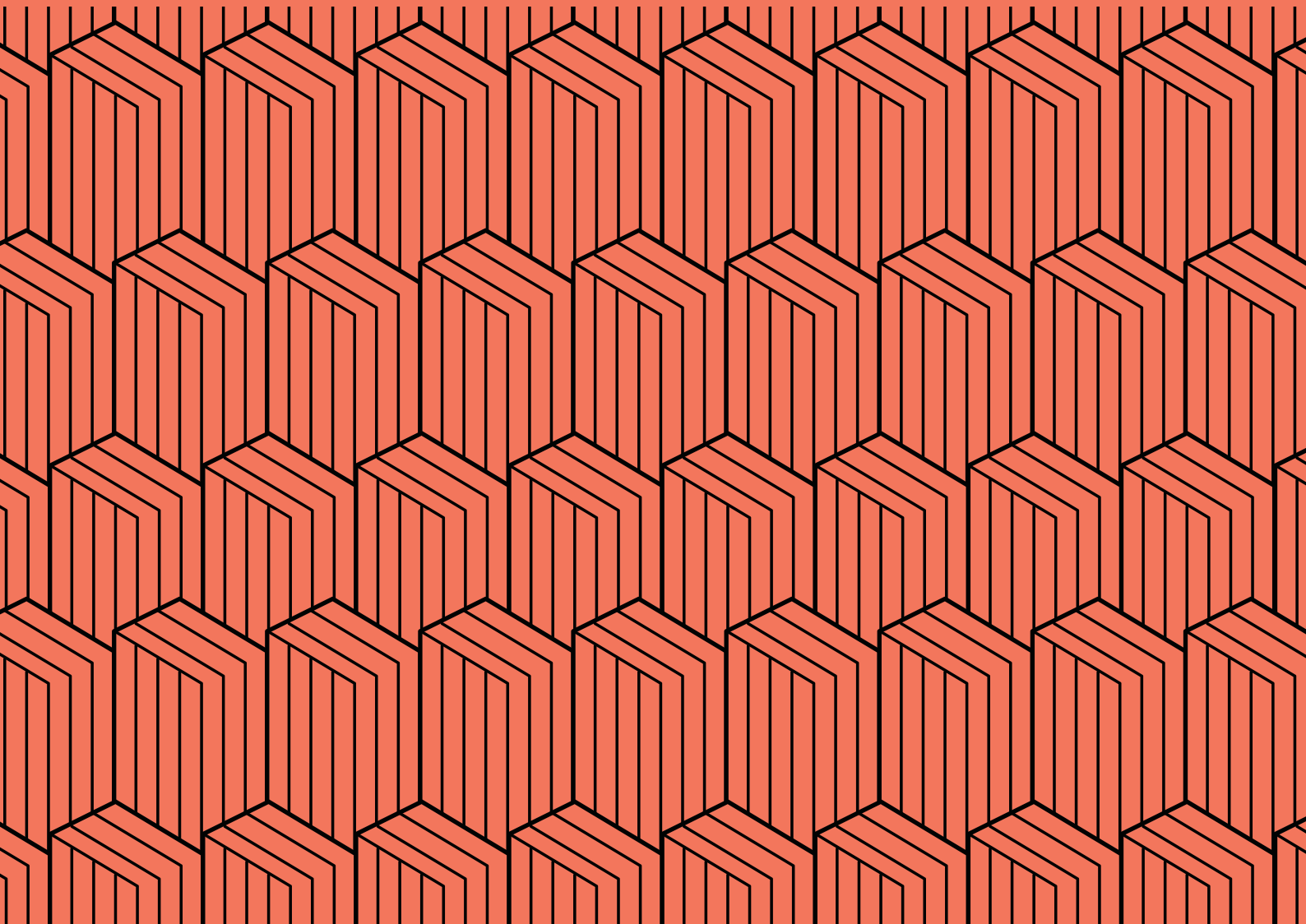

Втор извештај за работата на Државната комисија за спречување корупција

(октомври 2019 – декември 2019)

Автор: **Мартина Илиевска**

Содржина

Резиме	1
Постапки со сомнеж за корупција и судир на интереси работени од комисијата во текот на 2019 година	2
Анализа на резултати	5
Следење на изборните процеси	17
Постапување и одлучување по предмети на Државната комисија за спречување на корупцијата	19
Методолошки пристап	21
Опис на варијабли	22
Кратко резиме	26
Библиографија	27

Импресум

Наслов: Втор извештај за работата на Државната
комисија за спречување корупција

Издавач: Институт за демократија
„Социетас Цивилис“ – Скопје

Автор: Мартина Илиевска

Дизајн: Дејан Кузмановски

Публикацијата може бесплатно да се преземе на:
<http://www.idscs.org.mk>

Проектот „Набљудување на успешноста на работата на Државната
комисија за заштита од корупција“ е Финансиран од Фондацијата
Отворено општество – Македонија.
„Содржината е единствена одговорност на авторите и на грантистот, и
на ниту еден начин не може да се смета дека ги изразува гледиштата
и ставовите на Фондацијата Отворено општество- Македонија“.

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

35.072.2:343.352(497.7)“2019*10/*12”(047.31)

ИЛИЕВСКА, Мартина

Втор извештај за работата на Државната комисија за спречување
корупција : (октомври - декември 2019) / [автор Мартина Илиевска]. -
Скопје : Институт за демократија Социетас Цивилис - (ИДСЦС), 2020. - 28
стр. : граф. прикази, табели ; 30 см

Фусноти кон текстот. - Публикацијата е во рамки на проектот:

“Набљудување на успешноста на работата на Државната комисија за заштита
од корупција”. - Библиографија: стр. 28

ISBN 978-608-4775-69-0

а) Државна комисија за спречување корупција - Транспарентност -
Македонија - 2019*10/*12 - Истражувања

COBISS.MK-ID 112476170

Резиме

Главната цел на мониторингот е следење на донесените одлуки од јавните седници, на Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК), која е превентивно тело и има функција да спречи да настане корупција. Следењето на ДКСК во рамки на проектот „Набљудување на успешноста на работењето на Државната комисија за спречување на корупцијата“ се одвива во две фази. Првата фаза е од почетокот на работењето на новиот состав на комисијата, односно по донесувањето на првите одлуки во март 2019 до септември 2019та година, а втората фаза е до крајот на 2019та година односно за преостанатите три месеци кои не се опфатени со првиот извештај од октомври до декември 2019та година. Податоците на кои се потпира овој извештај се прибирани од сајтот на Државната комисија за спречување на корупцијата како и на информации добиени со испраќање барања за пристап до информации од јавен карактер до ДКСК. Анализирани во овој извештај се последните три месеци од 2019та година во кои ДКСК има одржано две седници и донесено **96 одлуки**.

За речиси една година комисијата има оформено 1165

Во текот на 2019 година комисијата има оформено вкупно 1165 предмети, од кои 710 се оформени под сомнение за корупција а 455 со сомнение за судир на интереси. Во текот на годината решени се 100 предмети со сомнеж за корупција и 199 со сомнеж за судир на интереси.

Најголем број од одлуките донесени во периодот се во областа на здравство

Под сомнение дека има незаконски дејствија во институции кои даваат здравствени услуги и/или се дел од здравствениот систем се 26% од донесените одлуки. Најголем број од случаите од областа здравство се однесуваат на постапки при вработување и на редовната проверка на ДКСК на анкетните листови за имотната состојба на носители на функции. Помал дел од донесените одлуки се од областа на **јавните услуги 13%** и областа **органи на спроведување на закон 15%** од донесените одлуки.

Вработувањето и контролата на интереси и имот во фокусот на ДКСК во последните месеци од 2019 година

Комисијата во последните две седници во 2019та година, најмногу одлуки донела за постапки поврзани со корупција или судир на интереси при вработување кои се речиси половина, односно **46%** од вкупниот број на одлуки.

Едно утврдување на прекршување на закон и една јавна опомена

За еден од случаите за кои е донесена одлука во анализираниот период е утврдено прекршување на Закон, а за 26% од одлуките не се потврдени сомненијата за корупција или

судир на интереси. Државната комисија согласно Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси може да изрече мерка јавна опомена на лице кое е избрано на непосредни избори, па во периодот од октомври 2019 година до јануари 2020 година има донесено една одлука за изрекување на мерка – јавна опомена.

Еден предмет од 96 одлуки е започнат по сопствена иницијатива на ДКСК

Објавените податоци на страницата на ДКСК за периодот од октомври до декември 2019 година покажуваат дека голем дел од одлуките не содржат информација од кого е започната иницијативата (познат подносител, анонимна, непознат, сопствена иницијатива и сл.). Во 38% од одлуките е изоставена информацијата за подносителот на иницијативата до ДКСК. Речиси една третина од одлуките се донесени за иницијативи започнати од познат подносител 27%, додека пак само по 1% од одлуките се донесени по сопствена иницијатива на комисијата и по сознанија од медиумите.

Пет и пол месеци биле потребни за комисијата да ги заврши постапките за кои донела одлуки на последните седници од 2019 година

Временскиот период од поднесување на иницијатива до донесување на одлука на последните две седници на ДКСК во 2019 година е 5 месеци и 14 дена, при што минималниот број на денови за целосна постапка е 42 дена, додека пак максималниот забележан во периодот кој е следен 273 дена. ДКСК може да изрече мерки кои се во нејзина надлежност, а во набљудуваниот период ДКСК изрекле прекршочна мерка, и прекршочен платен налог во 24% од одлуките.

Постапки со сомнеж за корупција и судир на интереси работени од комисијата во текот на 2019 година

Работењето на Државната комисија се базира на Законот за спречување од корупција и судир на интереси каде што се пропишани одредбите за избор на членовите на комисијата, делокругот на работа и внатрешното функционирање.

За да се направи сумирање на годишната работа на комисијата се побараа информации преку барања за пристап до информации од јавен карактер, на кои институцијата одговори во законски предвидениот рок.

Предмети со сомнеж за корупција

Според податоците комисијата во текот на 2019та година во рамки на своите законски надлежности, поради постоење сомнеж за корупција има **оформено 710 предмети**, од кои 687 предмети се оформени по доставена пријава а 23 предмети по сопствена иницијатива. Во 2020 година се Оформени 23 предмети со сомнение за корупција, од кои 22 по поднесена пријава и еден по сопствена иницијатива.

Од формираните предмети во 2019 година **решени се 100** предмети со сомнеж за корупција, а комисијата во 15 од случаите повела постапка пред други надлежни институции, од кои шест иницијативи за поведување постапка

за кривично гонење и девет иницијативи за утврдување одговорност.

Комисијата нема законска обврска да ги категоризира случаите според степенот на повреда, односно ниска, средна или висока корупција, аналогно на законските одредби комисијата не води категоризирана евиденција за оформените предмети и решените случаи.

Предмети со сомнеж за судир на интереси

Во првите десет месеци од работењето на новиот состав на антикорупциската комисија, односно до крајот на 2019 година **оформени се 455** предмети со сомнение за постоење судир на интереси, од кои **199 се затворени** а останатите се во тек. Во првиот месец од 2020 година се оформени 17 предмети со сомнеж за судир на интереси, по пријави, барања на мислења и еден предмет по сопствена иницијатива, сите предмети се во тек.

Во 2019 година по сопствена иницијатива со сомнение за судир на интереси оформени се 66, од нив 29 предмети се во тек, 37 се затворени. По пријави, барања на мислења на

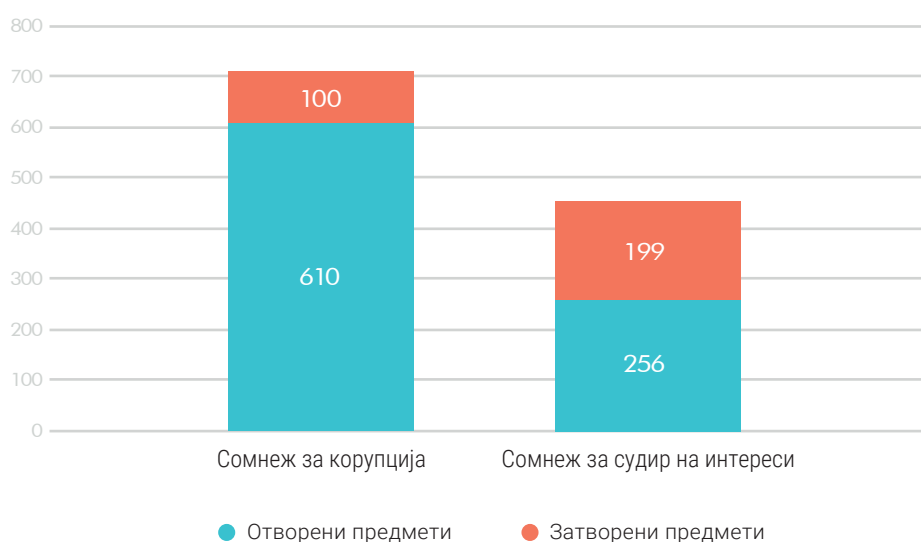
граѓани оформени се 364 предмети, од кои 221 се во тек, 143 се затворени. Во текот на 2019 година, имало 25 редовни постапки за проверка на изјавите за интереси, од нив 6 се во тек, а 19 се затворени.

За 15 од сработените постапки во 2019 година Комисијата ја продолжила постапката во друга

надлежна институција и поднела иницијативи за поведување постапка за утврдување на одговорност на службено лице до надлежните институции.

Детален преглед, на постапките со сомнеж за корупција и судир на интереси за 2019, е прикажан во графикон 1.

Графикон 1. Области на донесените одлуки на ДКСК

Анализа на резултати

Најголем дел од донесени одлуки се од областа на здравството

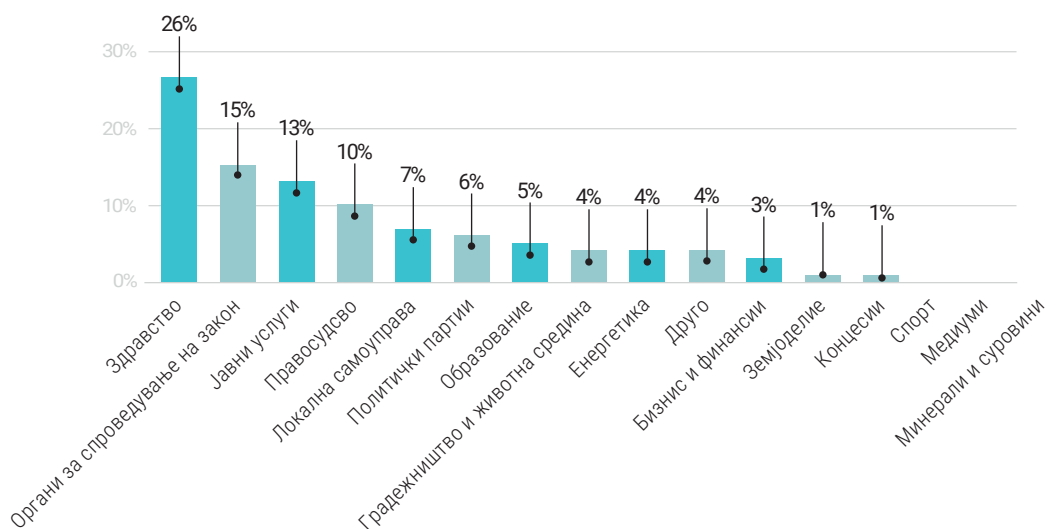
Последните три месеци од 2019 година, ДКСК има донесено најмногу одлуки кои се во областа на **здравството 26%**, односно се поведени под сомнение дека повредата на законот е сторена во институции кои даваат здравствени услуги и/или се дел од здравствениот систем. Најголем број од случаите од областа здравство се однесуваат на постапки при вработување и на редовната проверка на ДКСК на анкетните листови за имотната состојба на носители на функции. Просечниот временски периодот од почнување на постапката до затворање на постапката во областа здравство – во која има донесено најголем број на одлуки е 2 месеци.

Помал дел од донесените одлуки се од областа на **јавните услуги 13%** и областа **органи на спроведување на закон 15%** од донесените одлуки.

Во анализираните последни три месеци од 2019 година ниту една од донесените одлуки на ДКСК не се однесува на неколку области: Бизнис и финансии; Спорт; Медиуми; Земјоделие; или Минерали и сировини.

Детален преглед, според областа на одлуките донесени од ДКСК кои се предмет на анализа, е прикажан во графикон 2.

Графикон 2. Области на донесените одлуки на ДКСК

Речиси половина од донесените одлуки се однесуваат за постапки поврзани со вработување или работни односи

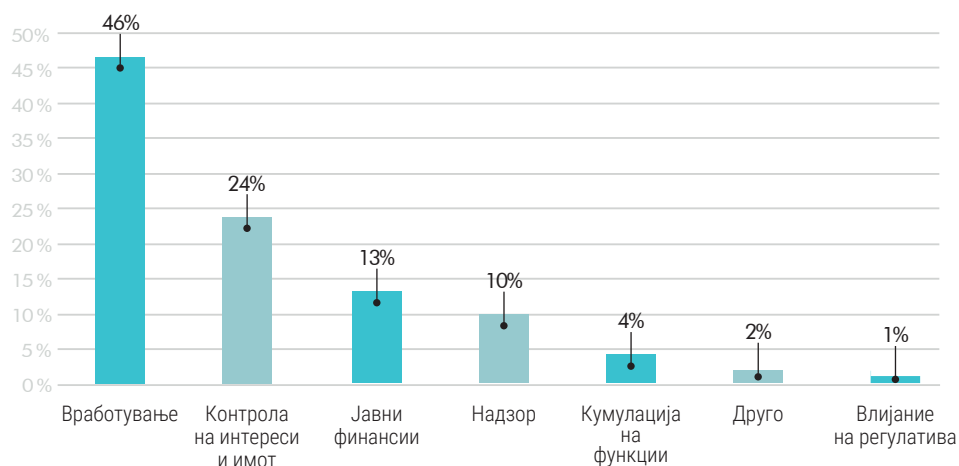
Комисијата во последните две седници во 2019та година, најмногу одлуки донела за постапки поврзани со корупција или судир на интереси при вработување кои се речиси половина, односно **46%** од вкупниот број на одлуки.

Во истиот период, **24%** од одлуките се однесуваат на извршени контроли на интереси

и имот, постапка каде комисијата проверува дали одредени избрани или именувани лица соодветно ги пополниле анкетните листови и изјавите на интереси. Истовремено, ДКСК ја проверува и веродостојноста на податоците.

Детален преглед според тип на повреди во одлуките донесени од ДКСК кои се предмет на анализа даден е во графикон 3.

Графикон 3. Преглед според тип на повреди во одлуките донесени од ДКСК

Државната комисија само во еден случај има утврдено неправилности и прекршување на закон

Комисијата спроведува низа на „чекори“ од поднесување на иницијатива со сомнение за повреда на закон, до почнување на постапка и носење на конечна одлука.

Добиената иницијатива се распределува кај одговорен член на комисијата кој започнува подготвителна постапка. По завршување

на подготвителната постапка, членот кај кого е распределена пријавата ги презема сите процесни дејствија кои му стојат на располагање, по што ја утврдуваат дали има елементи за отпочнување на постапка.

Речиси една четвртина - **22%** од случаите биле затворени токму во подготвителната

постапка, бидејќи се утврдило дека нема доволно елементи и податоци за почнување на постапката.

Со завршување на процесните дејствија, собирање на потребни податоци и отпочнување на постапка, членот на комисијата кој го води случајот ја утврдува фактичката состојба и изготвува нацрт одлука со пропратна документација до Претседателот на комисијата по што предметот се става на дневен ред.

Најголем дел од одлуките кои ги донесува комисијата во анализираниот период се однесуваат на случаи кои не се основани, односно каде не се потврдени сомненијата за корупција или судир на интереси, односно 26% од предметите. Во анализираниот период комисијата заклучила дека нема надлежност во 19% од донесените одлуки, додека пак во еден случај утврдила прекршување на Закон.

Случајот во кој комисијата има увидено неправилности и прекршување на Закон, се однесува за сомневање за неправилност и корупција при вработување во една општина. Во одлуката за овој случај стои: *„да се побара од Државен Управен инспекторат да се поднесе Иницијатива за поведување постапка за утврдување одговорност на Градоначалникот на општината заради сомневање за прекршување на одредбите од Законот за работни односи“.*

Државната комисија за спречување на корупцијата претставува превентивно тело и согласно законските одредби има ограничени надлежности за спроведување на мерки при

прекршување на законот. Согласно законските одредби¹ комисијата може да изрече прекршочна мерка, прекршочен платен налог или постапка за порамнување. Вакви мерки се изречени во **24%** од одлуките и се однесуваат за неправилности при давање на податоци во анкетните прашалници за носители на функции.

Комисијата постапувала поради неисполнување на законската обврска за поднесување на анкетен лист, согласно член 114 став 3 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси во текот на целата година.

Кумулативно гледано од февруари 2019та година до јануари 2020та година издадени се **75** платни налози за сторен прекршок поради неисполнување на обврската за пополнување и доставување анкетен лист. Во посочениот период согласно Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси и Законот за прекршоци, комисијата има поднесено вкупно **11 барања** за поведување прекршочна постапка за сторен прекршок поради неисполнување на законската обврска.

Државната комисија согласно Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси,² член 77, може да изрече мерка јавна опомена на лице кое е избрано на непосредни избори. Во периодот од октомври 2019 година до јануари 2020 година комисијата има донесено една одлука за изрекување на мерка – јавна опомена³, меѓутоа таа не е објавена како одлука на седница. Согласно податоците добиени во првиот извештај за работењето на ДКСК каде што во периодот од февруари 2019та

¹ Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси, Број на Службен весник: 12/2019

² Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси, Број на Службен весник на Република Северна Македонија: 12/2019 (член 77)

³ Податоци обезбедени преку поднесено барање за пристап до информации од јавен карактер

година до октомври 2019та година е изречена исто така една мерка јавна опомена, може да се увиди дека за речиси една година само на две лица кои се избрани на непосредни избори им е изречена ваква мерка.

Детален преглед според статусот на донесената одлука во одлуките донесени од ДКСК кои се предмет на анализа даден е во графикон 4.

Графикон 4. Преглед според статусот на донесената одлука во одлуките донесени од ДКСК

Комисијата издала 21 прекршочен платен налог, за постапки во областа на здравството

Најголем дел од одлуките донесени од областа здравство се затворени, при што во одлуката ДКСК издала прекршочен платен налог – 84% (21 одлука).

При носење на одлука во областа на органи за спроведување на закон најчесто ДКСК се изјаснила дека не е надлежна институција за

понатамошна постапка – 11 од случаите за кои е донесена одлука.

Детален преглед според бројот на одлуки, споредба на областа и статусот на одлуките донесени од ДКСК кои се предмет на анализа, е прикажан во табела 1.

Табела 1. Статус на одлука според област и тип- број на случаи		ОДЛУКИ СПОРЕД ОБЛАСТ И СТАТУС- БРОЈ НА СЛУЧАИ								
		НЕМА ДОВОЛНО ПОДАТОЦИ ЗА ПОСТАПКА	ОТФРЛЕНО / ОДБИЕНО	ПОТВРДЕНО / УСВОЕНО	ПРОМЕНА НА ФАКТИЧКА СОСТОЈБА	НЕМА НАДЛЕЖНОСТ	НЕОСНОВАНИ / НЕПОТВРДЕНИ	ПРЕКРШОЧНА	ЗАСТАРЕНО	ВЕЌЕ Е ПОСТАПЕНО ОД ДКСК
ОБЛАСТ	Политички партии	4	1				1			
	Правосудство	2				1	6		1	
	Здравство	2					2	21		
	Градежништво и животна средина	1				1	2			
	Бизнис и финансии	1					1	1		
	Органи на спроведување на закон		1			11	2			
	Енергетика	1				2	1			
	Образование				1		4			
	Концесии						1			
	Земјоделеие						1			
	Јавни услуги	4		1		2	3	1		1
	Локална самоуправа	4			2					1
	Друго	2				1	1			
	Медиуми									
	Минерали и суровини									
	Спорт									

Анкетни прашалници најмногу се проверувале во областа на здравството

Согласно Законот за спречување корупцијата и судирот на интереси⁴, член 85, државната комисија води регистар на избрани и именувани лица, одговорни лица во јавни претпријатија, јавни установи или други правни лица кои располагаат со државен капитал. Во текот на последните месеци од 2019та и првиот месец на 2020та година до ДКСК се поднесени **285 анкетни листови** од избрани или именувани лица од одговорни лица во јавни претпријатија, јавни установи или други правни лица кои располагаат со државен капитал. Доколку се гледаат кумулативно податоците прибавени од првиот и вториот извештај од набљудувањето на комисијата може да се увиди дека за помалку од една година до комисијата се доставени повеќе од 800 анкетни листови⁵.

Доколку се споредат типот и областа на донесените одлуки може да се забележи

дека во областа здравство, 22 од 25 одлуки се однесуваат на проверка на анкетните прашалници, додека три се одлуки поврзани со сомнежи за корупција или судир на интереси во вработување.

Од друга страна, помеѓу октомври и декември, кога ДКСК одлучувала за случаи поврзани со вработување, најмногу работеле на предмети поврзани со институции од „спроведување на закони“ (law enforcement), 14 од вкупно 44 одлуки донесени во типот на вработување.

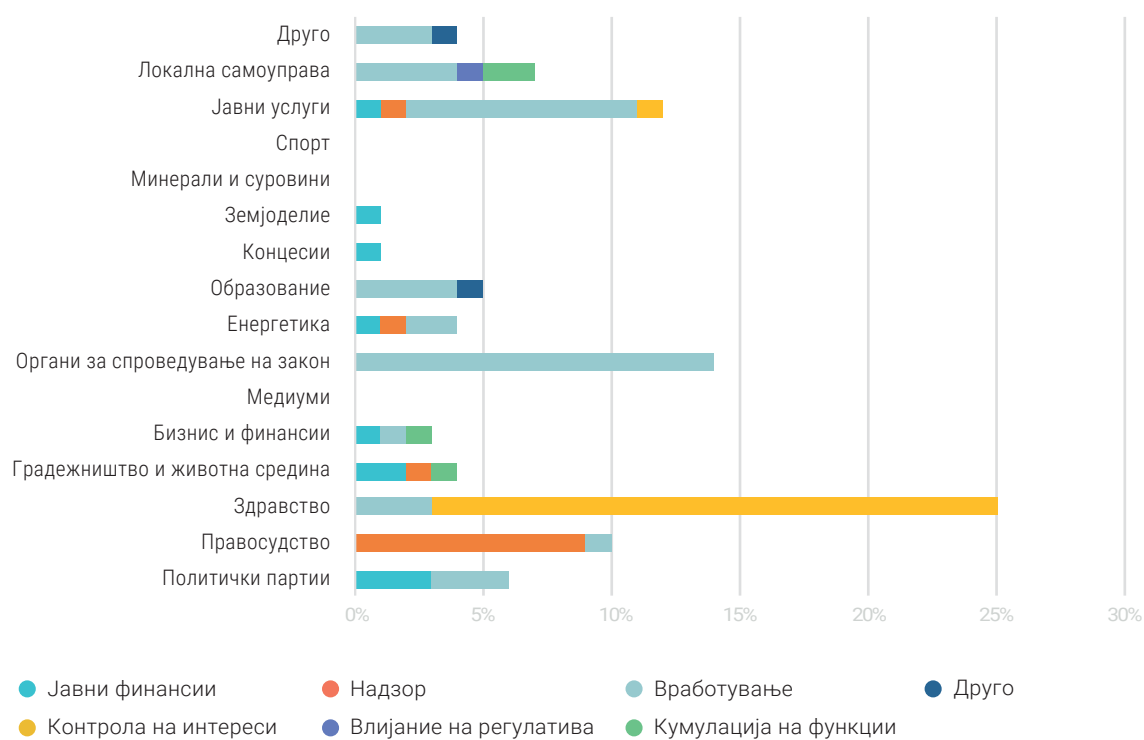
Детален преглед според бројот на одлуки, споредба на областа и типот на повреда, на одлуките донесени од ДКСК, е прикажан во табела 2.

⁴ Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси, Број на Службен весник: 12/2019 (член 120)

⁵ Податоци обезбедени преку поднесено барање за пристап до информации од јавен карактер

Табела 2. Споредба на областите и типот на повреда (од вкупен број)		ОДЛУКИ СПОРЕД ОБЛАСТ И СТАТУС- БРОЈ НА СЛУЧАИ							
		Јавни финансии	Надзор	Вработување	Контрола на интереси и имот	Влијание врз регулатива	Кумулација на функции	Друго	Вкупно
ТИП НА ПОВРЕДА / ОБЛАСТ	Политички партии	3		3					6
	Правосудство		9	1					10
	Здравство			3	22				25
	Градежништво и животна средина	2	1				1		4
	Бизнис и финансии	1		1			1		3
	Медиуми								0
	Органи на спроведување на закон			14					14
	Енергетика	1	1	2					4
	Образование			4				1	5
	Концесии	1							1
	Земјоделеие	1							1
	Минерали и суровини								0
	Спорт								0
	Јавни услуги	1	1	9	1				12
	Локална самоуправа			4		1	2		7
	Друго			3				1	4
	ВКУПНО	10	12	44	23	1	4	2	96

Графикон 5. Споредба на типот на повреда во областите

ДКСК има донесено само една одлука за предмет почнат по нивна иницијатива

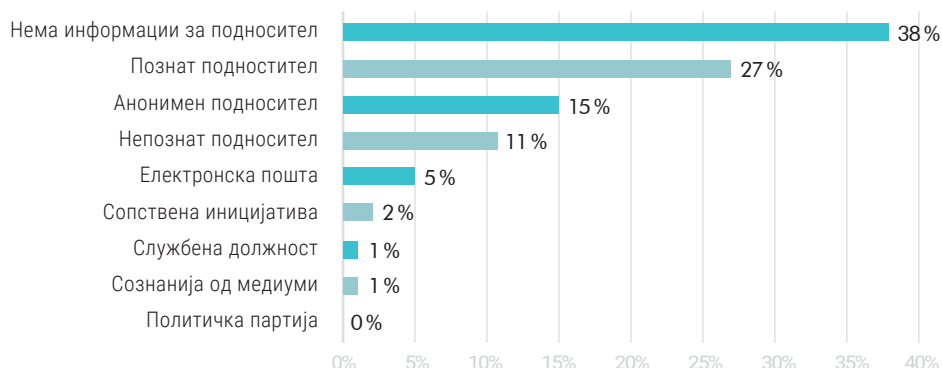
Одлуките донесени од ДКСК треба содржат информација од кого е поднесена иницијативата (сопствена иницијатива, (не)познат подносител, анонимна пријава и сл.) за отпочнување на постапка со сомнение за некаква повреда на законот. Сепак објавените податоци на страницата на ДКСК за периодот од октомври до декември 2019 година покажуваат дека дел од одлуките не содржат информација од кого е започната иницијативата (познат подносител, анонимна, непознат, сопствена иницијатива и сл.). Во 38% од одлуките е изоставена информацијата за

подносителот на иницијативата до ДКСК.

Повеќе од една четвртина од одлуките (27%) се донесени по иницијативи започнати од познат подносител, а 11% по иницијатива од непознат подносител. За 15% од одлуките се наведува дека иницијаторот сакал да остане анонимен. Мал дел од одлуките кои се донесени (1%) се започнати по сопствена иницијатива на комисијата и по сознанија од медиумите.

Детален преглед според иницијаторот на постапките на ДКСК кои се предмет на анализа даден е во графикон 6.

Графикон 6. Преглед според иницијаторот на постапките на ДКСК

Пет и пол месеци биле потребни од отпочнување на постапка до донесување на одлука на последните седници за 2019 на ДКСК

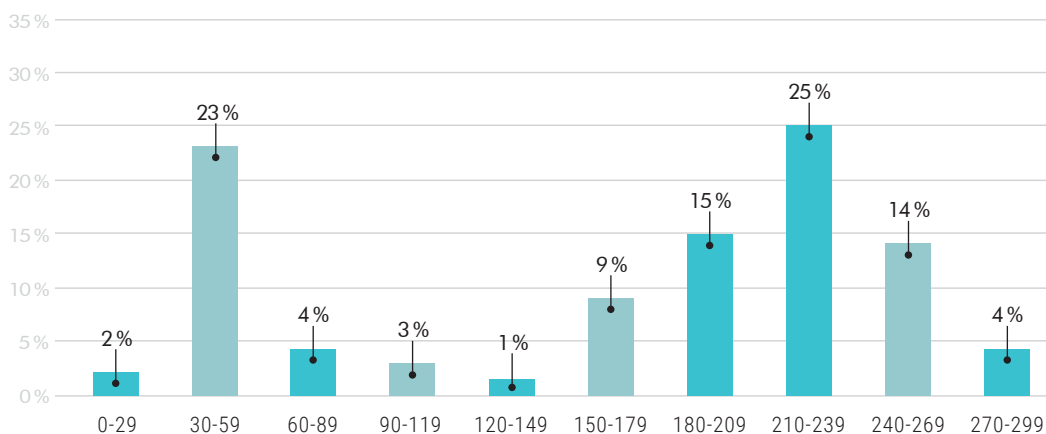
Просечниот период од поднесување на иницијатива до донесување на одлука на последните две седници на ДКСК во 2019 година е **5 месеци и 14 дена**. Минималниот број на денови за целосна постапка е 42 дена, додека пак максималниот забележан во периодот кој е следен 273 дена.

Во вој период е опфатена подготвителна

постапка за увидување дали има елементи за постапка, процесни дејствија во текот на постапката за утврдување на фактичката состојба и носење на одлуката на јавна седница на ДКСК.

Детален преглед на деновите за донесување на одлуките од ДКСК кои се предмет на анализа даден е во графикон 7.

Графикон 7. Преглед на деновите за донесување на одлуките од ДКСК

Ефикасност во одлучувањето

Ефикасноста на ДКСК можеме да ја анализираме на неколку нивоа. Првото ниво на ефикасност е бројот на отворени и затворени случаи. Од податоците кои ги обезбеди институцијата, од вкупно 1165 оформени предмети, затворени се 299 што претставува ефикасност од 26%. Накратко кажано, од секој четврти предмет, се затвора нешто повеќе од еден. Ова јасно укажува на потребата на зголемување на бројот на вработени во ДКСК како би се зголемил бројот на затворени предмети.

Се разбира, областа во која работи ДКСК не е неопходно област во која брзината е пресудна па разбирливо е што не се затворени сите случаи. Меѓутоа, доколку се погледнат податоците според

исходот на одлуката, тогаш може да се види дека во ДКСК најдолго траат предмети во кои на крајот се констатира дека нема повреда. Најпроблематична е состојбата во која во просек предметите каде на крај се стопира поради немањето доволно податоци траат 115 денови помеѓу седницата на кој се отворил и затворил предметот. Слична е и состојбата каде во просек предметите каде на крај е утврдено дека ДКСК нема надлежност траеле 150 денови или пак 216 за два предмети каде е утврдено дека веќе постапиле.

Детален преглед на Број на поминати денови за одлука според исход / статус на одлука, е прикажан во табела 3.

Табела 3. Споредба на поминати денови за одлука според исход / статус на одлука

Статус на одлука	Просечен број на денови
Нема доволно податоци	115
Отфрлено / одбиени	65
Потврдено / усвоено	76
Промена на фактичка состојба	113
Нема надлежност	150
Нема корупција / судир на интереси	51
Неосновани / непотврдени	162
Прекршочна	74
Јавна опомена	147
Застареност	33
Има индикација но промена на фактичка состојба	140
Има индикации, но ДКСК не е надлежна	63
Веќе е постапено од ДКСК	216

Ова укажува од потребата на оптимизација на работниот процес каде овие предмети ќе траат пократко. ДКСК мора административно, многу бргу да ги затвора предметите каде немаат надлежност и бргу да ги идентификува предметите за кои е веќе постапено. На тој начин нема да се обременува работниот процес ниту на комесарите ниту на стручната служба. Со ова би се надоместила неефикасноста предизвикана од кусокот на кадар со кој ДКСК располага.

Сето ова би помогнало во подобрување на најважната димензија на ефикасноста,

односно во утврдување на процентот на утврдени повреди од вкупниот број на затворени предмети. Според евиденцијата од набљудувањето, во 115 од 299 предмети е утврдена повреда – без разлика дали е од прекршочна (77) или кривична природа и барање за утврдување одговорност (38). ДКСК не може да го контролира овој обем (38% од случаите кои ги сработила) бидејќи има обврска да работи по пријави. Меѓутоа, со тријажа на непостоечки предмети преку нерелевантни пријави, ДКСК ќе си остави простор за повеќе работа по сопствена иницијатива.

Следење на изборните процеси

Комисијата има низа надлежности за време на изборите, кои произлегуваат од Законот за спречување на корупцијата и судирот⁶ на интереси но и од Изборниот законик⁷. Комисијата ги следи изборните процеси и согласно законските одредби постапува во однос на сомненија за прекршувања на законите. За време на изборите комисијата следи неколку сегменти кои се најранливи за коруптивни дејствија во изборен процес. Согласно законски можности има надлежност да ја следи законитоста на располагањето со буџетските средства и да ја следи законитоста на финансирањето на изборните кампањи, да следи можен поткуп при избори и гласање, дополнително ги следи постапките за јавни набавки, како и можните притисоци од страна на политичка партија при избор или именување, или разрешување на лице на службена, раководна или друга функција или должност. Во случај на постоење на сомнение за прекршување на закон, комисијата поведува постапка за утврдување

на фактичка состојба, а доколку утврди дека сомневањата се основани е должна да иницира постапка за утврдување одговорност пред надлежните органи.

Комисијата прибира и информации во текот на целиот изборен процес, а по завршување на изборите изработува посебен извештај за утврдените состојби. Извештајот го доставува до Собранието на Република Северна Македонија и да го објави на својата веб страница.

Согласно добиениот одговор од ДКСК по поднесено барање за пристап до информации од јавен карактер, комисијата нема усвоено Методологија за следење на состојбите во финансирањето на изборната кампања за време на предвремените парламентарни избори. Наспроти овој податок, ДКСК во 2020та година согласно законите имаше обврска да ги следи предвремените парламентарни избори и финансирањето на изборната кампања.⁸

⁶ Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси, Број на Службен весник на Република Северна Македонија: 12/2019 (член 32)

⁷ Изборен законик, Број на Службен весник на Република Северна Македонија, бр. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19 и 42/20) (член 74)

⁸ Податоци обезбедени преку поднесено барање за пристап до информации од јавен карактер

Постапување и одлучување по предмети на Државната комисија за спречување на корупцијата

Согласно деловникот за работа, комисијата постапува по поднесена пријава или по сопствена иницијатива. Пријавата може да биде доставена во форма на преставка, предлог, барање и друго.

Предметите по поднесена пријава се распределуваат на членовите на комисијата по азбучен ред на презимињата, а по секое трето распределување на предмети на членовите се врши распределба на предмети на претседателот на Државната комисија.

Врз основа на заклучок донесен на седница се оформува предмет за постапување по сопствена иницијатива, ваквите предмети се распределуваат на ист начин како и предметите од пријави на граѓани.

Предметите оформени по пријава поднесена од укажувач која не е отфлена во претходна постапка, се заведува како предмет оформен по сопствена иницијатива.

Почеток на постапка:

Постапката која е по сопствена иницијатива се смета за започната со преземањето на прво процесно дејство на членот или претседателот на комисијата, додека пак постапката започната по пријава од граѓани подлежи на подготвителна постапка.

Подготвителната постапка претставува процес во кој членот каде што е распределен предметот испитува дали ДКСК има надлежност да постапува за наводите во пријавата, дали е разбирлива пријавата и дали содржи доволно елементи и податоци за покренување на постапка. Во текот на подготвителната постапка се прибавуваат потребните податоци од подносителот во разумен временски рок.

Доколку се утврди дека ДКСК нема надлежност да постапува во конкретниот случај или доколку пријавата не ги содржи потребните информации и наводи за почнување на постапка, ДКСК носи одлука за отфрлање на пријавата.

Поведување и тек на постапка по пријава:

По завршување на подготвителната постапка, членот кај кого е распределена пријавата ги презема сите процесни дејствија кои му стојат на располагање (барања на информации и податоци од надлежни институции и физички лица, вршење увид во документација, повикување на сведоци и земање изјава од лицето на кое се однесува пријавата, повикување на стручни лица и сл.), со цел да ја утврди фактичката состојба и носење на соодветна одлука. Членот заедно со службено лице од Секретаријатот ја водат постапката.

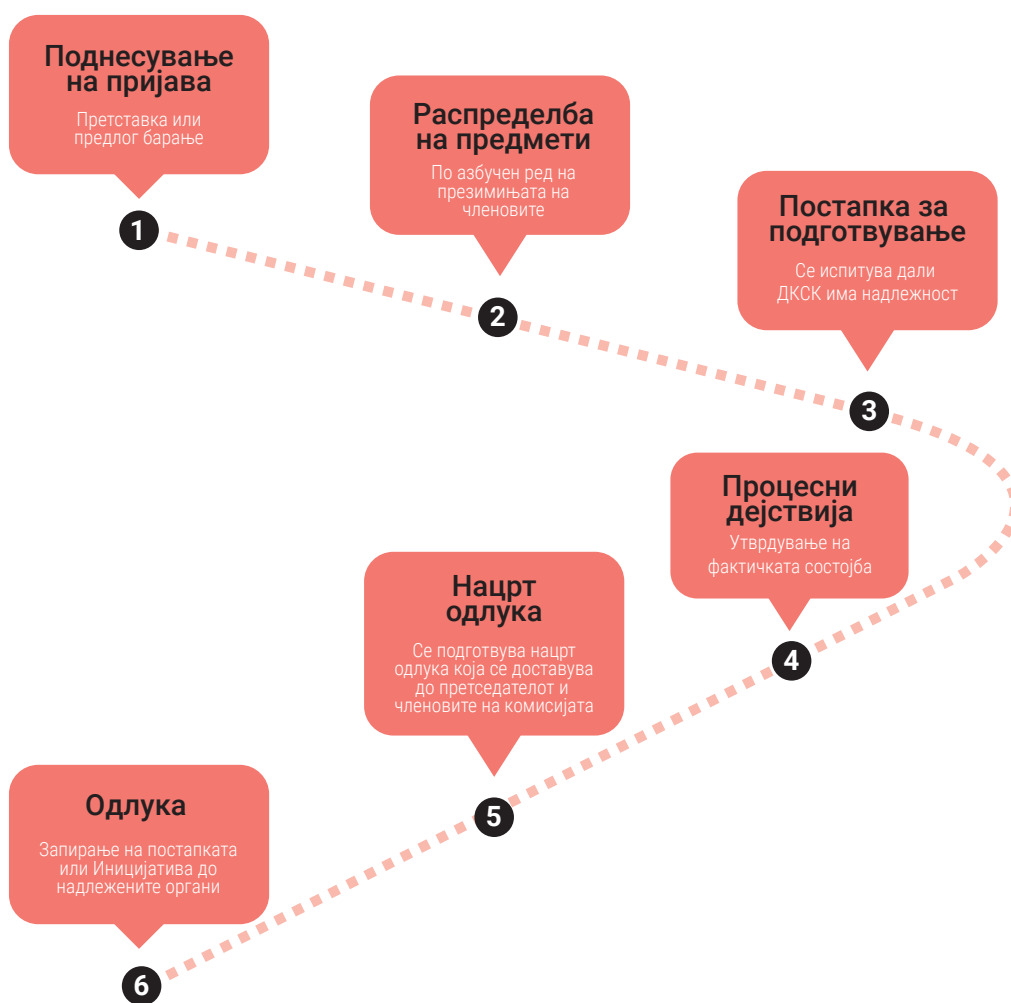
Во текот на целата постапка, за состојбата и резултатите од процесните дејствија, одговорниот член за постапката ги известува Претседателот и останатите членови на колегиум.

По завршената постапка по предметот, одговорниот член со службеното лице изготвуваат нацрт-одлука која се доставува до Претседателот и останатите членови на комисијата. Нацрт- одлуката со попатна документација – списи од предметот се става на дневен ред на седница на Државната комисија.

Одлука:

Комисијата по завршување на постапката на отворена седница донесува одлука. Доколку во постапката не е констатирана повреда на закон ДКСК носи одлука за запирање и го известува подносителот (доколку истиот е познат). Доколку е констатирана повреда на законските одредби за чија примена е надлежна комисијата, донесува одлука со која ќе изрече мерка што е во нејзина надлежност или ќе поднесе иницијатива до надлежните органи за преземање мерки од нивна надлежност.

Графикон 8. Тек на постапка на ДКСК

Методолошки пристап

Главните надлежности на Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК) е да биде превентивно тело, кое има функција да спречи да настане корупција, но исто така има надлежност да иницира постапки до другите институции во антикорупцискиот систем. Новиот состав на комисијата работи од 8 февруари 2019та година.

Донесените одлуки од Државната комисија за спречување на корупцијата се основа за мониторирање на работењето. Следењето на ДКСК во рамки на проектот се одвива поделено во две временски фази. Првата фаза е од почетокот на работењето на новиот состав ка комисијата и донесувањето на првите одлуки во март 2019 до септември 2019та година, а втората фаза е до крајот на 2019та година односно за преостанатите три месеци кои не се опфатени со првиот извештај од октомври до декември 2019та година.

Методологијата на следење на активностите на ДКСК и одговорите на институциите, за кои има отворено предмети, или институциите каде што тие предмети се упатени е изработена за време на дводневна работилница, во која учествуваа претставници на организациите кои се дел од Платформата за борба против корупцијата.

Податоците на кои се потпира извештајот се прибирани од сајтот на Државната комисија за спречување на корупцијата и претставуваат јавно достапни информации и информации добиени со испраќање барања за пристап до информации од јавен карактер до ДКСК. Анализирани се одлуките донесени од ДКСК во периодот од октомври до декември 2019 година на 2 одржани седници. Добиени се и одговори преку пристап до информации од јавен карактер добиени од ДКСК, на испратени барања во јануари 2020 година.

Опис на примерок на анализа:

Предмет на анализа се одлуките донесени од Државната комисија за спречување на корупцијата во период од октомври 2019 до декември 2019 година и барања за пристап до информации од јавен карактер до ДКСК. Вкупниот број на анализирани одлуки на Државната комисија за спречување на корупцијата е N=96.

До Државната комисија за спречување на корупцијата беа испратени 21 барања за пристап до информации од јавен карактер во текот на месец јануари 2020 година, институцијата одговори на сите прашања во законски предвидениот рок и истите беа предмет на анализа.

Опис на варијабли

Одлуките се анализирани според областа во која имало интенции за корупција или судир на интереси, типови прекршување, статусот на постапката (што е одлучено од страна на

ДКСК) кој ја иницирал постапката пред ДКСК и времетрањето на целата постапка. Детален преглед на варијаблите кои се предмет на анализа е даден во табелите од број 3 до број 6.

Табела 4.	Области на донесените одлуки на ДКСК
Правосудство	Судови, судски органи, јавно обвинителство, народен правобранител, јавно правобранителство.
Здравство	Здравствени установи, клинички центри, Републички завод за здравствена заштита, Фонд за здравство итн.
Градежништво и животна средина	Градежни фирми, управување со животната средина, влијание врз животна средина, управување со отпад и депонии итн., инфраструктурни проекти
Бизнис и финансии	Приватни компании, банки, осигурување
Медиуми	Традиционални и online-медиуми
Органи за спроведување на закон	Полиција, царина, финансиска полиција итн.
Енергетика	Јавни претпријатија и приватни фирми кои работат во производство, дистрибуција и снабдување со електрична и топлинска енергија
Образование	Градинки, основни училишта, средни училишта, високообразовни институции
Концесии	Договори за користење на државно/општинско земјиште и/или имот
Земјоделе	Субвенции, Министерство за земјоделство
Минерали и сировини	Рудници, претпријатија кои експлоатираат сировини
Спорт	Спортски федерации, спортски организации, агенции за млади и спорт
Други јавни услуги	Јавни претпријатија, даватели на јавни услуги
Локална самоуправа	Општини, општински совети, градоначалници, ЗЕЛС
Друго	Одлуки кои не може да се категоризираат во ниту една од областите

Табела 5.	Тип повреда која е утврдена согласно одлуките донесени од ДКСК
Влијание врз регулатива	Случаи каде што се влијае врз креирањето правила, политики или стандарди со цел остварување приватен интерес.
Јавни финансии	Се подразбираат случаи каде што со цел остварување приватен интерес се злоупотребуваат јавните пари преку јавни набавки, субвенции, откуп и сл.
Вработување	Се подразбираат случаи каде што приватен интерес се остварува преку вработување, како на пример случаи на клиентелизам, непотизам и <i>patronage</i> .
Надзор	Се подразбираат случаи каде што приватниот интерес се остварува преку притисок врз структурите за надзор или нивна системска злоупотреба, ослабување или укинување.
Кумулација на функции	Се подразбираат случаите каде што едно лице извршува или е назначено на две или повеќе функции.
Контрола на интереси и имот	Анкетни листови, неподнесување, непотполност
Друго	Тип на повреди кои не се претходно опфатени со категоризацијата

Табела 6.	Статус на донесената одлука
Нема доволно податоци	Нема доволно податоци и елементи за покренување постапка пред други органи
Отфрлено/ одбиено	Отфрлени и/или одбиени постапки
Потврден, усвоен, натамошна постапка	Има потврда за прекршување на законот, предметот е во натамошна постапка
Промена на фактичка состојба	Во текот на постапката се променила фактичката состојба, постапката е затворена
Нема надлежност	ДКСК нема надлежност за да преземе мерки
Нема корупција/судир на интерес	Утврдено е дека нема корупција или судир на интерес
Неосновани, непотврдени	Неосновани или непотврдени се индициите кои се наведени во поднесената пријава
Прекршочна	Изречена е мерка, прекршочна пријава и платен налог
Отфрлен	Случајот е отфрлен од страна на ДКСК
Ништовна	Постапката е ништовна
Јавна опомена	Изречена е мерка јавна опомена
Беспредметно	Утврдено е дека постапката е беспредметна
Застареност	Случајот е затворен поради застареност на случајот
Има индиции за корупција, но променета е фактичката состојба	Има индиции за корупција/судир на интерес, но прекината е постапката поради промена на фактичка состојба во текот на постапката
Веќе е постапено од ДКСК	Комисијата има претходно постапено по случајот

Табела 7.	Иницирање постапка
Сопствена иницијатива	Постапката е почната по иницијатива на ДКСК
Анонимен подносител	Пријавата е доставена од анонимен подносител
Познат подносител	Пријавата е доставена од познат подносител
Сознанија од медиуми	Постапката е почната по допрен глас од медиуми
Електронска пошта	Пријавата е добиена по електронска пошта
Службена должност	Постапката е почната по службена должност на ДКСК
Непознат подносител	Пријавата е доставена од непознат подносител
Политичка партија	Пријавата е доставена од непознат подносител
Нема информации	Нема информации во одлуките како е иницирана постапката

Кратко Резиме

Податоците на кои се потпира извештајот се јавно достапни податоци на сајтот на Државната комисија за спречување на корупцијата, како и податоци добиени со испраќање барања за пристап до информации од јавен карактер до ДКСК.

Анализирани во овој извештај се последните три месеци од 2019та година во кои ДКСК има одржано две седници и донесено **96 одлуки**.

Најголем број од одлуките се во областа на **здравството 26%**, односно се поведени под сомнение дека има незаконски дејствија во институции кои даваат здравствени услуги и/или се дел од здравствениот систем.

Објавените податоци на страницата на ДКСК за периодот од октомври до декември 2019 година покажуваат дека во голем дел од одлуките не содржат информација од кого е

започната иницијативата и овој податок го нема во 38%. Речиси една третина од одлуките се донесени за иницијативи започнати од **познат подносител 27%**, додека пак само по 1% од одлуките се донесени по сопствена иницијатива на комисијата и по сознанија од медиумите.

Временскиот период за поднесување на иницијатива до донесување на одлука на последните две седници на ДКСК во 2019 година е **5 месеци и 14 дена**, при што минималниот број на денови за целосна постапка е 42 дена, додека пак максималниот забележан во периодот кој е следен 273 дена. ДКСК може да изрече мерки кои се во нејзина надлежност, во средениот период се ДКСК изрекле мерка прекршочен платен налог во 24% од одлуките, а во ниту една од донесените одлуки не изрекле мерка јавна опомена за лице избрано на непосредни избори.

Библиографија

Одлуките на Државната комисија за спречување корупција се достапни на следниот линк

<https://www.dksk.mk/index.php?id=113>

Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси, „Службен весник на Република Северна Македонија“ : 12/2019

Деловодник за работа на Државната комисија за спречување на корупцијата, донесен на 20-та седница одржана на ден 05.08.2019 година. Документот е достапен на следниот линк

https://www.dksk.mk/fileadmin/user_upload/2019-3794-1.pdf

Изборен законик, „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19.

Илиевска, И. (2019). „Прв извештај за работата на Државната комисија за спречување на корупција“. Институт за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје. <https://idscs.org.mk>

Kocevski, G. (2019). „Towards accountable and transparent public administration by means of functional oversight institutions“. Foundation Open Society – Macedonia.

